

Η Ορθοδοξία σήμερα και οι Πατέρες της Εκκλησίας (Ηρακλής Αθ. Φίλιος, Βαλκανιολόγος-Θεολόγος)

/ [Πεμπτούσια](#)

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=179488>)

ΗΡΑΚΛΗΣ ΦΙΛΙΟΣ: Ποιο είναι το πλεονέκτημα της θεολογίας της Ορθόδοξης Ανατολής στη σύγχρονη εποχή έναντι άλλων θρησκειών; Είναι ελκυστική;

Π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ: Νομίζω ότι η Ορθοδοξία είναι οπωσδήποτε θελκτική και πάντα ελκυστική, κι αυτό είναι κάτι για το οποίο είχα απόλυτη εμπειρία στην Αυστραλία καθώς και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Απ' ότι γνωρίζω το ίδιο ισχύει στην Δυτική Ευρώπη, όπως επίσης στην Ασία και στην Αφρική.

Fr. John Chryssavgis, Spokesperson of the Ecumenical Patriarchate, addresses questions during the Press Briefing. PHOTOS: © DIMITRIOS PANAGOS

Υπάρχουν ασφαλώς πολλοί που είναι πολύ περισσότερο εξειδικευμένοι στο να μιλήσουν για την ιεραποστολική εργασία που επιτελεί η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ασία και στην Αφρική. Αλλά ομολογώ πως κάποτε ανησυχώ σχετικά με το ερώτημα για το αν η Ορθοδοξία τυγχάνει ελκυστική για λανθασμένους λόγους ή ακόμη για το αν ελκύει λάθος ανθρώπους στη Δύση. Τουλάχιστον αυτή είναι πάλι η εμπειρία μου στην Αυστραλία και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Και τούτο επειδή οι άνθρωποι ψάχνουνε πολλές φορές για μια διαφορετική ή εξωτική εμπειρία, για κάτι που να τους αναπαύει αισθητικά ή να τους ανταμείβει συναισθηματικά, αντί να διακρίνουν μία βαθύτερη αλήθεια ή αυθεντικότερη εμπειρία στην Ορθοδοξία.

Δημιουργεί λοιπόν πρόβλημα όταν οι άνθρωποι μαγνητίζονται από τις οποιεσδήποτε εξωτικές ή εξωτερικές πτυχές της Εκκλησίας μας, όπως της λειτουργίας και της παραδόσεως μας, ή πάλι όταν μαγεύονται από διάφορες αισθητικές εκφράσεις, όπως της τέχνης και πνευματικότητας μας. Κι αυτό ισχύει ακόμη κι όταν μας αρέσει ή πάλι μας συμφέρει να καυχιόμαστε για μεταστροφές προσηλύτων. Προκαλείται επίσης δίλημμα όταν ετερόδοξοι εισέρχονται στην Ορθόδοξη Εκκλησία πρωτίστως για αρνητικούς λόγους, παραδείγματος χάρη ως αποτέλεσμα αποποιήσεως της δικής τους κληρονομιάς ή θεσμικού προβληματισμού, ή πάλι ως αποτέλεσμα αντιπάθειας ομολογιακής ή δυσφορίας προσωπικής εν σχέσει με θέματα φύλου ή γύρω από θέματα που αφορούν τον θέση των γυναικών στην εκκλησία – λες κι αυτά τα θέματα είναι υπεράνω και πέρα του ποιμαντικού ορίζοντος και στόχου της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Καταλαβαίνω ότι μπορεί να μην είναι απόλυτα ικανοποιητική η ξεκάθαρη η απάντησή μου. Αλλά είμαι πεπεισμένος πως αυτό που έχει να προσφέρει η Ορθοδοξία στον κόσμο σήμερα είναι η μοναδική ανοικτοσύνη και η αδιάκοπη ανησυχία, που ταυτόχρονα αποτελούν τους δύο πόλους που αναδύονται απο την καθολική και κοσμική διάσταση της θείας ενσάρκωσης. Αυτό είναι το οριστικό και ξεχωριστό θεμέλιο της Ορθόδοξης κοσμοθεωρίας μας που με την σειρά του μας καθιστά «έτοιμους δὲ αεί πρὸς ἀπολογία πάντι τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος» (Α' Πετρ. 3, 15).

ΗΡΑΚΛΗΣ ΦΙΛΙΟΣ: **Ακούμε να γίνεται λόγος για τους Πατέρες της εκκλησίας. Αλήθεια, με ποιον τρόπο μπορεί να ενσαρκωθεί ο πατερικός λόγος στην κοινωνία μας και πώς μπορεί να φανεί χρήσιμος στην καθημερινότητα μας;**

Π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ: Θέτεις μια πολύ σωστή ερώτηση Ηρακλή. Γιατί πολύ συχνά – και ίσως ειδικά στην Ορθόδοξη Εκκλησία – προτιμάμε να παραμορφώνουμε ή και να διαστρεβλώνουμε τους Πατέρες της Εκκλησίας σε είδωλα. Αυτό το οποίο

εννοώ είναι ότι συχνά τοποθετούμε τους πατέρες σε τόσο ψηλό βάθρο – μεταμορφώνοντάς τους ως αλάνθαστους πυλώνες και άσπιλα πρότυπα – ώστε τελικά να καταντούν απρόσιτοι, ακόμη και άσχετοι προς τη ζωή και τη σκέψη μας.

Έτσι όμως, η «ορθοδοξία» του ενός ή του άλλου ορίζεται αποκλειστικά ως προσκόλληση στο γράμμα των Πατέρων ή, χειρότερα, περιορίζεται στην παραπομπή ορισμένων συγκεκριμένων πατερικών χωρίων. Οποιαδήποτε επεξεργασία ή κριτική κάποιας κλασικής διατύπωσης αποδοκιμάζεται αυστηρά, ένα δεν καταδικάζεται απόλυτα. Αλλά ασφαλώς οι Πατέρες της Εκκλησίας δεν αποτελούν ξεπερασμένα υπολείμματα του παρελθόντος, αλλά ζώσα αναπνοή και έμπνευση για το παρόν. Πρέπει, όπως θα έλεγε ο Μητροπολίτης Κάλλιστος (Ware), να ξεχωρίζουμε το πατερικό σιτάρι από το πατερικό άχυρο.

Βέβαια, η Ορθόδοξη Εκκλησία ποτέ δεν έχει καθορίσει συστηματικά το τι ακριβώς συνιστά ένα εκκλησιαστικό πατέρα. Παρ' όλα αυτά ολόκληρη η πατερική παράδοση αναμφισβήτητα συμφωνεί πως η θεολογία και το θεολογείν δεν είναι ποτέ ένας αφηρημένος προβληματισμός ή μιά μεταφυσική θεωρία, αλλά πάντα ένα γεγονός της εκκλησίας και μια συνάντηση με τον κόσμο.

Αυτό σημαίνει ότι η θεολογία ποτέ δεν περιορίζεται μέσα στις ασφαλείς παραμέτρους ενός δογματικού παρελθόντος, αλλά πάντα προσδιορίζεται μέσα στον διάλογο – της κοινωνίας δηλαδή και επικοινωνίας του θείου Λόγου – με τον σύγχρονο κόσμο. Έτσι τουλάχιστον ερμηνεύω την «νεοπατερική σύνθεση» που προτείνει και υποστηρίζει ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκι. Και θα μπορούσα να προσθέσω μάλιστα ότι το ίδιο ισχύει για το έργο κάθε θεολόγου, για την υπηρεσία κάθε επισκόπου, καθώς και για την κλήση κάθε πιστού. Δεν υπάρχει αναπαυτικός τρόπος για να παρακαθίσει κανείς στο γραφείο του θεολόγου, στον θρόνο του επισκόπου ή στον σταυρό του Χριστού.

(Συνεχίζεται)